

ผลการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในวิชาศึกษาทั่วไปและ
การให้คำปรึกษาโดยใช้จิตตปัญญาศึกษา

นางวิไลวรรณ วัฒนานนท์
นางแก้วจิต มากปาน
นางสาวทิพวรรณ กรงทอง
นางนิระมล สมด้ว

โครงการนี้ได้รับทุนการสนับสนุนจากเครือข่ายพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา)
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น
สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2553

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อศึกษาสภาพการณ์นำจิตตปัญญาศึกษาไปใช้ใน 1) การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการศึกษาทั่วไป 4 วิชา จาก 4 สถาบันการศึกษา และ 2) งานกิจการนักศึกษาในกระบวนการให้คำปรึกษา ทั้งนี้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่เข้าใจด้านในของตนเอง เห็นองค์รวมของสรรพสิ่ง ทำให้เกิดความสุข ปัญหาและความรักต่อเพื่อนมนุษย์ ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษามีจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ และท้ายที่สุดสามารถแก้ไขปัญหาคิดด้วยสติและปัญญาของตนเอง การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ ศึกษาผลการนำจิตตปัญญาศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ตามแนวจิตตปัญญาศึกษาในวิชาการศึกษาทั่วไปและกระบวนการให้คำปรึกษา กลุ่มเป้าหมายประชากร ได้แก่ อาจารย์จากวิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก และเครือข่ายพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย จำนวน 200 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการอาสาสมัครเข้าร่วมเป็นสถาบันศึกษานำร่องในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในวิชาศึกษาทั่วไปและการให้คำปรึกษาโดยใช้จิตตปัญญาศึกษา จำนวน 5 ราย ได้แก่ อาจารย์วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ขอนแก่น, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยนครพนม และมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 5 คน มีการดำเนินการวิจัย ดังนี้ ระยะที่ 1 ดำเนินการ 2 วงจร ดังนี้ วงจรที่ 1 เตรียมความพร้อมของกลุ่มเป้าหมายโดยเข้าร่วมประชุมวิชาการระดับชาติเชิงปฏิบัติการ เรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แนวจิตตปัญญาศึกษา : วิถีการเรียนรู้สู่การบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ วงจรที่ 2 นำแผนการจัดการเรียนการสอนและแนวทางการพัฒนาอาจารย์ที่ปรึกษาตามแนวจิตตปัญญาศึกษาลงสู่การปฏิบัติ ระยะที่ 2 วิเคราะห์และสังเคราะห์ผลงานวิจัยของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 เรื่อง โดยจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวันที่ 8 พฤศจิกายน 2552 เครื่องมือวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนการสอนตามแนวจิตตปัญญาศึกษาในรายวิชา การคิดอย่างเป็นระบบ ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร และวิชาฟิสิกส์ 2) แนวทางการพัฒนาตนเองเพื่อเป็นผู้ให้คำปรึกษาตามแนวจิตตปัญญาศึกษา 3) การถอดบทเรียน การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตรวจสอบคุณภาพความเชื่อถือได้ของงานวิจัย (Research credibility) ใช้กระบวนการตรวจสอบแบบสามเส้า

ผลการวิจัยพบว่า ระยะที่ 1 วงจรที่ 1 การเตรียมความพร้อมกลุ่มเป้าหมายเชิงปริมาณ พบว่าผู้เข้าร่วมประชุมมีความพึงพอใจในการประชุมระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, $SD = 0.73$) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพผู้อบรมส่วนใหญ่สะท้อนถึง ทำให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่อง สุนทรียสนทนา และจิตตปัญญาศึกษา สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้จิตตปัญญาศึกษา และแผนการพัฒนาอาจารย์ที่ปรึกษาตามแนวจิตตปัญญาศึกษาได้ วงจรที่ 2 พบว่า หลังจากได้ใช้การจัดการเรียนการสอนตามแนวจิตตปัญญาศึกษาแล้ว ทำให้กระบวนการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น นักศึกษาเรียนรู้อย่าง

จริงจึง มีสมาธิในการเรียนมากขึ้น สามารถนำเอาความรู้ที่ได้เรียนมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถ
แก้ไขปัญหเฉพาะหน้าได้และเกิด จิตอาสาที่จะพัฒนาสังคมได้ นอกจากนั้นบรรยากาศการจัดการเรียน
การสอนที่เป็นธรรมชาติ เคารพและรับฟังซึ่งกันและกัน ยังเอื้อให้นักศึกษารู้สึกมั่นคง ปลอดภัยที่จะ
เปิดเผยตนเอง เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเป็นอิสระ ระยะเวลา 2 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ งานวิจัยที่
เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดปัญญาศึกษา จำนวน 4 เรื่อง การพัฒนาตนเองเพื่อ
เป็นผู้ให้คำปรึกษาตามแนวคิดปัญญาศึกษา จำนวน 1 เรื่อง และใช้สุนทรียสนทนาในกลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 5 ราย พบว่าเนื้อหาสาระที่ได้จากรายงานวิจัยสอดคล้องกันทั้ง 5 เรื่อง สามารถพัฒนาให้ผู้เรียน
เกิดการเรียนรู้ด้วยหัวใจที่ใคร่ครวญเกิดการพัฒนาด้านในของตัวเองเรียนรู้อย่างมีสติ เกิดจิตอาสาที่จะ
พัฒนาสังคม และสามารถค้นหาและแก้ไขปัญหได้ด้วยตนเอง ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างได้สะท้อนถึง
การเกิดแรงบันดาลใจ ที่ต้องการพัฒนาตนเองและผู้เรียนพร้อมทั้งให้คำสัญญาว่าจะนำการจัดการเรียน
การสอนตามแนวคิดปัญญาศึกษาไปใช้ในวิชาอื่นๆ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ทั้ง
ผู้เรียนและผู้สอนมีความสุข